

VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ KOMUNIKACE

KATEDRA VIZUÁLNÍ TVORBY
FOTOGRAFIE A AUDIOVIZE

Momentum fotografie

Bakalárska práca

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Fišer

Autor: Mário Reiter, 2023

PROHLÁŠENÍ

Čestne prehlasujem, že som svoju bakalársku prácu spracoval samostatne a uviedol všetky použité zdroje z ktorých som čerpal.

V Prahe dňa 10. apríla 2023

.....

Mário Reiter

POĎAKOVANIE

Touto cestou by som sa chcel poďakovať Mgr. Jaroslavovi Fišerovi za odborné vedenie, vecné rady, pripomienky a hlavne sa ochotu počas vypracovávanie tejto práce.

ABSTRAKT

Cieľom mojej bakalárskej práce je zhromáždenie informácií o základoch fotografie, ktoré sú kľúčové pre pochopenie filozofických smerov, ktoré vo fotografií existujú. Ďalším cieľom je predstavenie niekoľkých filozofických smerov, ktoré predchádzali tvorbe Henriho-Cartier Bressona ale tiež fotografickým smerom, ktoré boli v priamom kontraste toho, čomu sa venoval Bresson.

Výsledkom praktickej časti je zhotovenie fotosúboru pozostávajúceho z fotografií, na ktorých je podľa autora vyobrazené fotografické momentum.

ABSTRACT

The aim of my bachelor's thesis is to gather information about the fundamentals of photography that are crucial to understanding the philosophical directions that exist in photography. Another goal is to introduce some of the philosophical directions that preceded Henri Cartier Bresson's work but also photographic directions that were in direct contrast to what Bresson pursued.

The practical part results in the production of a photographic file consisting of photographs which, according to the author, depict a photographic momentum.

Úvod	7
1. Fotografia ako celok	8
1.1 Heliografia	8
1.2 Daguerrotypia	9
1.3 Kalotypia	10
1.4 Mokrý kolodiový proces	10
1.6 Suchý platňový proces	11
1.7 Kodak fotoaparát	13
1.8 35mm film	14
1.9 Digitálna fotografia	15
2. Filozofický prístup k fotografii	17
2.1 Konštruktivizmus	17
2.2 Modernizmus	18
2.3 Naturalistická fotografia	19
2.4 Sociálna fotografia	20
2.5 Čistá fotografia	21
2.6 Skupina F64	23
2.7 Nová vecnosť	24
3 Vývoj a prístupy	25
3.1 Prístup Henriho-Cartier Bressona	26
3.2 Rozhodujúci okamih podľa Bressona	27
3.3 Vznik fotografie s momentom	27
3.3.2 Vznik fotografie "Children Playing on the Ruins"	28
3.3.1 Vznik fotografie Dalí Atomicus	30
4. Explikácia praktickej časti	33
4.1 Výber rozhodujúceho okamihu	33
4.1.2 Fotografia číslo 5	35
4.2 Prestávka v živote	36
4.3 Dielá	37
4.3.1 Dielo 1	37
4.3.2 Dielo 2	38
4.3.3 Dielo 3	39
4.3.4 Dielo 4	40
4.3.5 Dielo 5	41
4.3.6 Dielo 6	42
4.3.7 Dielo 7	43
Záver	44
Zoznam použitej literatúry a webstránok	45

Úvod

Fotografia je fascinujúce médium, ktorého vývoj a prístupy sa neustále menia. Je to pomerne mladé médium, no aj napriek tomu je jedným z najviac dynamických a najvplyvnejších na vývoj sveta a spoločnosti. Od heliografie a daguerrotypie, prvých fotografických procesov, až po moderné digitálne formáty sa fotografické techniky, štýly a filozofie neustále vyvíjali a ovplyvňovali kultúru, umenie a spoločnosť. Od naturalistickej a sociálnej fotografie až po čistú fotografiu či novú vecnosť, rôzne prístupy a estetické smerovania vytvárali zaujímavý a rozmanitý kontext pre fotografov. V tejto bakalárskej práci sa zameriavam na rôzne prístupy a filozofické aspekty fotografie, od jej začiatkov až po súčasnosť. Budem sa venovať podrobne definícii “rozhodujúceho okamihu” podľa Henriho-Cartier Bressona a pokúsim sa jej lepšie porozumieť. Následne sa na základe poznania myslenia Henriho-Cartier Bressona a jeho teórie pokúsim analyzovať jeho fotografiu a identifikovať momentum. V rámci svojho skúmania a analýzy rozhodujúceho okamihu, analyzujem fotografie “Children Playing on the Ruins” a fotografiu od Philippa Halsmana “Dalí Atomicus”. V rámci svojej praktickej časti sa pokúsim s novonadobudnutými znalosťami zostaviť súbor fotografií, ktorý bude pozostávať z diel, na ktorých je zachytené isté fotografické momentum s možnými presahmi do iných umeleckých smerov, ktoré sú známe. Momentum fotografie je veľmi komplikovaná téma a preto sa v rámci tejto práce pokúsim zistiť čo rozhodujúci okamih je a lepšie ho pochopiť. Následne vytvorím fotosúbor, ktorý bude reflektovať nadobudnuté znalosti tvorby Henriho-Cartier Bressona s presahmi a inšpiráciami iných fotografických štýlov, smerov, skupín či iných fotografov. V rámci praktického skúmania rozhodujúceho okamihu

1. Fotografia ako celok

Fotografia má svoj začiatok v 19. storočí, keď Joseph Nicéphore Niépce vytvoril prvú fotografiu pomocou heliografie. V roku 1837 Louis Daguerre vynálezom daguerrotypie zaznamenal prvú praktickú cestu na vytváranie fotografií.¹ V 20. storočí sa fotografia stala bežnou súčasťou každodenného života a vzniklo mnoho technológií a spoločností, ktoré ju posúvali vpred. Významné boli napríklad prvé komerčne dostupné fotoaparáty, umelecké hnutia, 35mm filmy, Polaroidy, instantné fotografie a digitálne fotografie. Dnes je fotografia všadeprítomná a pre mnohých ľudí je súčasťou ich každodenného života.

1.1 Heliografia

Heliografia bola prvým procesom vytvárania fotografií, ktorý vynalezol francúzsky vedec Joseph Nicéphore Niépce v roku 1826. Joseph Nicéphore Niépce bol francúzsky vynálezca a fotograf, ktorý je najviac známy ako spoluzakladateľ fotografie. Narodil sa 7. marca 1765 v Chalon-sur-Saône vo Francúzsku a zomrel 5. júla 1833.

Heliografia; zdroj: <https://en.wikipedia.org/wiki/Heliography>

¹ KRÁLOVÁ, Magda, LOUIS DAGUERRE, 18. listopadu 1787 – 10. července 1851 francouzský vynálezce, dostupné z <https://edu.techmania.cz/cs/encyklopedie/vedec/1029/daguerre> 3 COLLINS, Douglas.

Niépce sa zaujímal o vedecké objavy a inovácie, ktoré by mohli pomôcť pri vývoji rôznych technológií, vrátane fotografovania. V roku 1826 vynalezol heliografiu, prvý proces na vytváranie fotografií, ktorý spočíva v zaznamenávaní svetla na kovovom podklade s pomocou laku a chemického spracovania. Spolu s francúzskym vynálezcom Louisom Daguerrom pracoval na vylepšení procesu a vyvinul nový spôsob fotografovania, ktorý sa nazýva Daguerrotypia. Niépceho prínos k vývoju fotografie bol významný a jeho inovácie pomohli pri vytváraní mnohých ďalších fotografií a technológií, ktoré po ňom nasledovali. Niépce najprv aplikoval emulziu na kovovú platňu a následne ju vystavil slnečnému svetlu. Svetidlo pripravilo povrch emulzie, aby sa na určitých miestach stala viac vodeodpudivá, zatiaľ čo na iných miestach ostala vodoabsorbčná. Po vystavení emulzie svetlu, Niépce použil rozpúšťadlo, aby odstránil časť emulzie z povrchu kovovej platne.

Týmto spôsobom sa na kovovej platni vytvorila príliš jemná, ale viditeľná kópia obrazu zvonku okna Niépceho domu. Táto metóda však bola veľmi pomalá a nepraktická, čož predstavovalo prekážku pre komerčné využitie. Napriek tomu je heliografia dôležitá v histórii fotografie, pretože bola prvým procesom, ktorý umožnil zachytiť obraz pomocou svetla a chemického spracovania.

1.2 Daguerrotypia

Daguerrotypia je fotografický proces, ktorý bol vynájdený francúzskym vynálezcom Louisom Daguerrom v roku 1839. Ide o proces vytvárania pozitívnych obrazov na strieborných platniach. Daguerrotypia bola prvým široko používaným fotografickým procesom a bola veľmi populárna v 19. storočí.² Daguerrotypia mala niekoľko výhod a nevýhod. Medzi výhody patrí napríklad to, že daguerrotypia umožňovala vytváranie veľmi detailných a jasných obrazov, ktoré boli veľmi verné realite. Daguerrotypia bola jednoduchá na používanie a nevyžadovala zložitú prípravu alebo vývoj obrazu. Daguerrotypie boli odolné a mohli byť archivované na dlhú dobu. Nevýhody daguerrotypie boli napríklad to, že daguerrotypia bola drahá a mohla si ju dovoliť iba malá skupina ľudí.

²Heliography | Encyclopedia - Photoion: Photography Courses & Workshops In London. Photography Courses and Workshops In London - Photoion School [online]. Copyright ©Copyright 2021 Photoion Photography School [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.photoion.co.uk/blog/encyclopaedia/heliography/>

Vytváranie daguerrotypií tiež vyžadovalo veľkú opatrnosť pri manipulácii so striebornou platňou. Daguerrotypia bola procesom tvorby jediného obrazu, takže bolo potrebné vytvárať nové daguerrotypie pre každú kópiu. Napriek svojim nevýhodám bola daguerrotypia prelomovým vynálezom, ktorý otvoril cestu pre ďalší vývoj fotografie.³

1.3 Kalotypia

Kalotypia je fotografický proces, ktorý bol vynájdený anglickým vynálezcom Williamom Henrym Foxom Talbotom v roku 1840. Kalotypia, tiež známa ako talbotypia, umožňovala vytváranie negatívov a pozitívov na papier.

V porovnaní s daguerrotypiou mala kalotypia niekoľko výhod. Medzi výhody patrilo napríklad to, že kalotypia umožňovala vytváranie viacerých kópií z jedného negatívu, čo bolo výrazne efektívnejšie ako proces tvorby jedného jediného obrazu ako v prípade daguerrotypie.⁴

Kalotypia bola oveľa lacnejšia a ľahšie dostupná, čo umožnilo širšiemu spektru ľudí fotografovať a mať vlastné fotografie. Kalotypia umožňovala vytváranie jemnejších, menej detailných obrazov, čo bola výhoda pre portréty a iné umelecké fotografie. Nevýhody kalotypie sú napríklad to, že kalotypia bola oveľa náchylnejšia na poškodenie a mala kratšiu životnosť ako daguerrotypia. Proces kalotypie bol tiež zložitejší ako proces daguerrotypie a vyžadoval si väčšiu pozornosť a zručnosť.

Kalotypia bola dôležitým vývojom v histórii fotografie, pretože umožnila vytváranie viacerých kópií z jednej negatívnej platne. Tento proces založil základy pre ďalší vývoj fotografických technológií a umožnil rozvoj fotografovania ako umeleckého a dokumentárneho média.

1.4 Mokrý kolodiový proces

Mokrý kolodiový proces, známy aj ako mokrý kolódium, je fotografický proces, ktorý bol vyvinutý v roku 1851 anglickým fotografom Frederickom Scottom Archerom. Tento proces umožňoval vytvárať fotografie na sklenných alebo kovových platniach.

³ The Daguerreotype Medium, The Library of Congress [online]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/collections/daguerreotypes/articles-and-essays/the-daguerreotype-medium/>

⁴ Kalotypie - Databáze fotografických pojmov - Online fotoškola. Online fotoškola - najrychlejší cesta k lepším fotkám [online]. Copyright © 2013 [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.onlinefotoskola.cz/pomucky/databaze-fotografickyh-pojmu/kalotypie.html>

Proces spočíva v tom, že sa sklenená alebo kovová platňa musí najskôr potrieť roztokom kolódia a následne ju ponoriť do roztoku dusičnanu strieborného, čo vytvorí citlivú vrstvu. Platňa sa musí ešte stále mokrá ponoriť do roztoku síranu železnatého, ktorý aktivuje citlivú vrstvu, a následne ju treba čo najskôr umiestniť do fotoaparátu a exponovať. Po exponovaní sa platňa musí čo najrýchlejšie vyvolať v roztoku hydrochinónu a síranu železnatého, aby sa stabilizovala obrazová vrstva.⁵ Mokrý kolódiový proces mal niekoľko výhod, napríklad vytváranie fotografických obrazov na sklenných alebo kovových platniach, ktoré boli oveľa odolnejšie ako papierové fotografie a umožňovali vytváranie jasnejších a detailnejších obrazov. Oproti predchádzajúcim procesom ako daguerrotypia a kalotypia bol mokrý kolódiový proces oveľa rýchlejší a efektívnejší. Mokrý kolódiový proces umožňoval fotografovať tiež pohyblivé objekty, čo bolo v predchádzajúcich procesoch nemožné. Tento proces výrazne skrátil dobu zachytávaného momentu.

Nevýhodou mokrého kolódiového procesu bola potreba mať fotoaparát a materiály na vývoj priamo pri ruke, pretože platne museli byť namáčané a exponované ešte vlhké. Proces bol tiež náročný na zručnosť pri manipulácii s chemikáliami.

Mokrý kolódiový proces bol dôležitým krokom v histórii fotografie, pretože umožnil vytváranie jasnejších a detailnejších obrazov na trvanlivejších materiáloch a skrátil dobu exponovania. Tento proces bol používaný až do vynájdenia suchého platňového filmu v 80. rokoch 19. storočia.

1.6 Suchý platňový proces

Suchý platňový proces, známy aj ako suchý kolódiový proces, bol fotografický proces vyvinutý v rokoch 1870 a 1871 Angličanom Richardom Leachem Maddoxom.⁶ Tento proces umožňoval vytvárať fotografie na sklenených alebo celuloidových platniach, ktoré už boli predtým ošetrené citlivou vrstvou. Oproti predchádzajúcim procesom, ako bol mokrý kolódiový proces, bol tento proces mnohokrát jednoduchší a rýchlejší používať.

⁵ Mokrý kolódiový proces / Wet plate collodion process - Články - Články - Articles - Temná komora. Temná komora.cz - web pro milovníky červeného světla a vůně chemikálií [online]. Dostupné z: http://www.temnako-mora.cz/page/index.html/_/clanky/mokry-kolodiovvy-proces-wet-plate-collodion-pr-r76

⁶ Dry Collodion Plates - Antique and Vintage Cameras. Early Cameras and Equipment from the Daguerreotype and Wet-Plate era - Antique and Vintage Cameras [online]. Copyright © 2023 EarlyPhotography.co.uk [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <http://www.earlyphotography.co.uk/site/gloss7.html>

Súčasne s tým, si spoločnosť Eastman Kodak patentovala svitkový film fungujúci a neskôr ho začala komerčne vyrábať. Suchý platňový proces spočíva v ošetrovaní sklenenej alebo celulozovej platne citlivou vrstvou suchým kolódiovým roztokom a následnom jej usušení.

Suchý platňový proces, zdroj: <https://www.flickr.com/photos/charlesguerin/36354809353>

Následne sa platňa vloží do fotoaparátu a exponuje sa. Po exponovaní sa platňa vyvolá v roztoku a následne sa umyje vodou, aby sa odstránili chemikálie a stabilizoval obraz. Medzi hlavné výhody suchého platňového procesu patrí to, že boli jednoduchšie skladovateľné a prenášateľné, pretože nemuseli byť stále vlhké ako pri mokrom kolódiovom procese.⁷ Nevýhodou suchého platňového procesu bolo, že bol menej citlivý na svetlo a vyžadoval dlhšie expozičné časy. To znamenalo, že bolo nemožné fotografovať pohyblivé objekty a bolo potrebné používať statív. Okrem toho, proces vyžadoval kvalitný zdroj svetla a presné expozičné časy.

Celkovo však suchý platňový proces bol dôležitým krokom v histórii fotografie, ktorý umožnil jej rozvoj a popularizáciu.⁸ Bol to jeden z prvých procesov, ktoré boli dostatočne jednoduché na to, aby sa používali v amatérskej fotografii a bol používaný až do vynájdenia moderného filmu v 20. storočí.

⁷ Dry plate | photography | Britannica. Encyclopedia Britannica | Britannica [online]. Copyright © carloscastilla [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/technology/dry-plate>

⁸ Dry Collodion Plates - Antique and Vintage Cameras. Early Cameras and Equipment from the Daguerreotype and Wet-Plate era - Antique and Vintage Cameras [online]. Copyright © 2023 EarlyPhotography.co.uk [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <http://www.earlyphotography.co.uk/site/gloss7.html>

1.7 Kodak fotoaparát

Prvý fotoaparát Kodak bol uvedený na trh v roku 1888 spoločnosťou Eastman Kodak Company.⁹ Tento fotoaparát bol navrhnutý tak, aby bol jednoduchý na používanie aj pre laikov a aby umožňoval fotografovať bez zložitých nastavení. Bol vybavený objektívom s fixným ohniskom a uzávierkou s dvoma rýchlosťami.

Najzaujímavejším prvkom fotoaparátu bolo jeho zariadenie na prekladanie filmu. Fotoaparát mal vo vnútri nádobu, kde sa nachádzal vopred natočený film. Po každom exponovaní sa film pretočil o jeden obrázok ďalej pomocou kliky na boku fotoaparátu, až sa celý film pretočil. Potom sa film vybral z fotoaparátu a zaslal spoločnosti Eastman Kodak na spracovanie.

Spoločnosť Eastman Kodak teda predala nielen fotoaparát, ale aj spracovanie filmu a k tomu samotnú tlač fotografií.¹⁰ Vďaka jednoduchosti použitia a komplexným službám, ktoré ponúkala, sa prvý fotoaparát Kodak stal veľmi populárnym a prispel k popularizácii fotografie ako koníčka pre široké masy ľudí.

Fotoaparát Kodak bol tiež prvým fotoaparátom, ktorý používal celuloidový film, ktorý nahradil starší a menej praktický sklenený negatív.

Kodak Camera 1888, Zdroj: <https://www.eastman.org/camera-obscure-revolutionary-kodak>

⁹ COLLINS, Douglas. The story of Kodak. New York: Harry N. Abrams, 1990. ISBN 0-8109-1222-8. 4 HANNAVY, John. Encyclopedia of Nineteenth-Century Photography. [s.l.]: Routledge, December 16, 2013. ISBN 978-1-135-87327-1. S. 339.

¹⁰ George Eastman | Kodak. [online]. Copyright ©2023 Eastman Kodak Company. All Rights Reserved. [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.kodak.com/en/company/page/george-eastman-history>

1.8 35mm film

Tento typ filmu bol prvýkrát predstavený v roku 1908 spoločnosťou Kodak a bol prvým filmovým formátom, ktorý bol dostupný pre hromadné použitie. Dôležitým milníkom pre 35mm filmovú fotografiu bolo tiež predstavenie 35mm fotoaparátu Leica, ktorý vznikol pod rukami Oskara Barnacka, nemeckého inžiniéra a konštruktéra. V roku 1912 skonštruoval 35 mm filmový fotoaparát, ktorý následne ponúkal možnosť zväčšovania negatívov vo fotokomore. O rok neskôr sa stal vedúcim vývoja vo firme Leitz. Výsledkom jeho činnosti v tejto firme bol veľmi praktický a elegantný fotoaparát Ur Leica, ktorý do fotografie priniesol nový koncept a nový pohľad na fotoaparáty. Tento fotoaparát priniesol prelom hlavne v tom, že Oskar sa rozhodol umiestniť film horizontálne na rozdiel od ostatných fotoaparátov, kde sa dával film vertikálne. To umožnilo zmenšiť rozmery Ur Leici. Vďaka kompaktnosti tohto prístroja, sa stala Leica nesmierne populárnou.¹¹ Využitie 35mm filmu v fotografii znamenalo revolúciu pre fotografy, pretože to umožnilo výrazne zvýšiť mobilnosť a flexibilitu.

35mm, zdroj: <https://theoldtimey.com/35mm-camera-history/>

Kompaktné rozmery filmových rolí umožnili fotografovi nosiť so sebou viacero zvitkov filmu a tým pádom zaznamenávať viac fotografií. Tento typ filmu tiež umožnil fotografovať rýchlejšie, pretože bol oveľa citlivejší na svetlo ako predchádzajúce formáty filmu.

¹¹ LEICA Barnack Berek Blog: 35mm CAMERAS BEFORE LEICA. LEICA Barnack Berek Blog [online]. Dostupné z: <https://gmpphoto.blogspot.com/2013/02/35mm-cameras-before-leica.html>

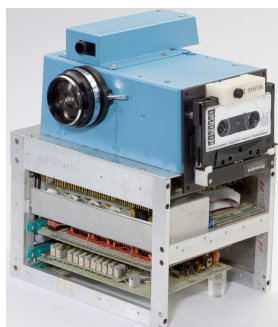
Okrem toho, použitie 35mm filmu umožnilo výrazne znížiť náklady na fotografovanie, pretože film bol oveľa lacnejší a ľahšie dostupný ako predchádzajúce formáty. To znamenalo, že fotografia sa stala oveľa dostupnejšou pre bežných ľudí.

35mm filmová fotografia sa stala dominantným formátom fotografie a pretrvávala až do digitalizácie fotografie v 90. rokoch 20. storočia.¹¹ Aj napriek tomu, že digitálna fotografia nahradila filmovú fotografiu ako hlavný spôsob zaznamenávania obrazu, 35mm fotografia zostáva obľúbeným spôsobom pre mnoho fotografov, ktorí uprednostňujú jeho unikátny vzhľad a charakter.

1.9 Digitálna fotografia

Digitálna fotografia je forma fotografovania, ktorá používa digitálny senzor na zaznamenávanie obrazu namiesto tradičného filmu. Digitálna fotografia sa stala dominantnou formou fotografovania v posledných desaťročiach a umožňuje fotografovi okamžite vidieť a upravovať záznam obrazu.

Prvý digitálny fotoaparát bol vynájdený v roku 1975 Stevenom Sassonom, inžinierom v spoločnosti Eastman Kodak. Tento fotoaparát bol nazvaný "Kodak Electronic Still Camera" a bol prvým digitálnym fotoaparátom, ktorý používal CCD (charge-coupled device) senzor na zaznamenávanie obrazu. Fotoaparát vytváral obraz s rozlíšením 0,01 megapixelov a ukladal ho na klasickú audio kazetu.¹²

Kodak Camera, zdroj: <https://archive.nytimes.com/lens.blogs-nytimes.com/2015/08/12/kodaks-first-digital-moment/>

¹¹ LEICA Barnack Berek Blog: 35mm CAMERAS BEFORE LEICA. LEICA Barnack Berek Blog [online]. Dostupné z: <https://gmpphoto.blogspot.com/2013/02/35mm-cameras-before-leica.html>

¹² Timeline: The evolution of digital cameras, from Kodak's 1975 digital camera prototype to the iPhone | Technology News, The Indian Express. Latest News Today: Breaking News and Top Headlines from India, Entertainment, Business, Politics and Sports | The Indian Express [online]. Copyright © 2023 The Indian Express [cit. 19.04.2023]. Dostupné z: <https://indianexpress.com/article/technology/gadgets/the-evolution-of-digital-cameras-from-kodaks-1975-digital-camera-prototype-to-iphone-5727036/>

V nasledujúcich rokoch sa digitálna fotografia postupne zlepšovala a vývoj technológie umožnil výrobu digitálnych fotoaparátov s vyšším rozlíšením a lepšou kvalitou obrazu. V 90. rokoch sa objavili prvé komerčné digitálne fotoaparáty, ktoré sa stali populárnymi pre mnoho používateľov.

Dnes sú digitálne fotoaparáty bežným nástrojom pre fotografov a umožňujú im rýchlo a jednoducho zaznamenávať, upravovať a zdieľať svoje fotografie pomocou počítačov a internetu. Digitálna fotografia sa stala neoddeliteľnou súčasťou modernej spoločnosti a umožnila nám zdieľať a uchovávať vzácne momenty našich životov v digitálnej forme.

2. Filozofický prístup k fotografii

Existujú rôzne filozofické prístupy k fotografii, ktoré sa zaoberajú otázkami toho, čo fotografie predstavujú, ako sa vzťahujú k realite a aký je ich význam pre spoločnosť. Najznámejšie prístupy fotografie sú napríklad nová vecnosť, konštruktivizmus, subjektivismus, avantgarda, modernizmus, subjektívna fotografia a mnohé ďalšie. Rôzne filozofické myslenia a výtvarné smery ovplyvnili fotografickú tvorbu.

Okrem hlavných prúdov filozofie však existujú aj jednotlivé cesty fotografov, ktorý sformovali svoju vlastnú filozofiu a pohľad na svet skrz objektívy.

2.1 Konštruktivizmus

Konštruktivizmus bol umelecký smer, ktorý vznikol v 20. storočí v roku 1915 a zasahoval nielen do fotografie ale aj do iných umeleckých foriem.¹³ Konštruktivizmus sa vyznačoval abstraktnými formami, jednoduchými geometrickými tvarmi, precíznym zobrazením a záujmom o vizuálne kompozície a vzory.

Konštruktivisti sa zameriavali na vytváranie nových kompozícií a vizuálnych efektov pomocou geometrických foriem, perspektívy, svetla a tieňov, a farebných kontrastov. Jedným z hlavných cieľov konštruktivistických fotografov bolo zobraziť skutočnosť v jej najjednoduchšej a najabstraktnejšej podobe a to často bez zobrazovania konkrétnych predmetov alebo situácií.

Konštruktivistickí fotografovia sa často venovali témam moderného urbanizmu, technologického pokroku či moderného technologického urbanizmu. Používali moderné technické možnosti, ako boli napríklad stvárnenia z rôznych perspektív, experimentovanie s kompozíciou a retušovaním fotografií, aby vytvárali nové a inovatívne obrazy. Tento štýl fotografie sa objavil najmä v 20. a 30. rokoch 20. storočia, a konštruktivistickí fotografovia ho využívali na vyjadrenie svojho umeleckého výrazu a sociálnych, politických a kultúrnych tém.

¹³ Constructivism Movement Overview | TheArtStory. The Art Story: Visual Art Movements, Artists, Ideas and Topics [online]. Copyright ©2023 The Art Story Foundation. All Rights Reserved [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.theartstory.org/movement/constructivism/>

Ich diela sa často zameriavali na dynamiku moderného života, technický pokrok, industrializáciu a urbanizáciu.

Významní konštruktivisti boli napríklad Alexander Rodchenko, Piet Zwart či Vladimir Tatlin. Rodchenko bol známy aj tým dokázal reflektovať svoje konstruktivistické zásady do reportážnej fotografie.

Rodchenko, zdroj: <https://www.mamm-mdf.ru/en/exhibitions/arod/>

2.2 Modernizmus

Modernizmus vo fotografii bol umelecký smer, ktorý vznikol taktiež v 20. storočí a presadzoval nové prístupy k fotografii. Modernisti sa zameriavali na inovácie v technike, formách,

Man Ray Glass Tears, zdroj: <https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-modern/radical-eye-modernist-photography-sir-elton-john-collection>

kompozícii a obsahu fotografie, s cieľom vyjadriť nové myšlienky, emócie a skúmať nové možnosti fotografického média. Jednou z významných charakteristík modernizmu vo fotografii je experimentovanie s technikou. Modernisti vo fotografii sa pokúšali objavovať nové postupy, techniky a materiály, ktoré by im umožnili rozšíriť možnosti fotografického média.

Modernisti sa nezdráhali prekročiť hranice tradičných foriem a kompozičných pravidiel fotografie. Experimentovali s novými formami a kompozičnými riešeniami, často používali neobvyklé uhly pohľadov, zábery z neobvyklých perspektív, asymetriu a iné prvky, s cieľom vytvárať originálne a vizuálne zaujímavé obrazy.

Subjektívne vyjadrenie je ďalšou výraznou charakteristikou modernizmu vo fotografii. Modernisti sa snažili vyjadriť svoje subjektívne pocity, myšlienky a emócie prostredníctvom fotografie. Snažili sa prekročiť hranice dokumentárneho zachytenia reality a vytvárať fotografické obrazy, ktoré boli silne emotívne a osobné.¹⁴ Používali rôzne techniky, ako napríklad hru so svetlom, tieňom, manipuláciu farieb, či abstraktné kompozície.

2.3 Naturalistická fotografia

Je to štýl fotografie, ktorý sa snaží zachytiť prírodu a jej javy čo najvernejšie a najrealistickejšie. Základy tohto fotografického štýlu boli položené už v 80. tých rokoch 19. storočia. Autorom jedných z prvých publikácií zaoberajúcich sa naturalistickou fotografiou bola kniha “Naturalistic Photography for Students of Art” od Petra Henryho Emersona.

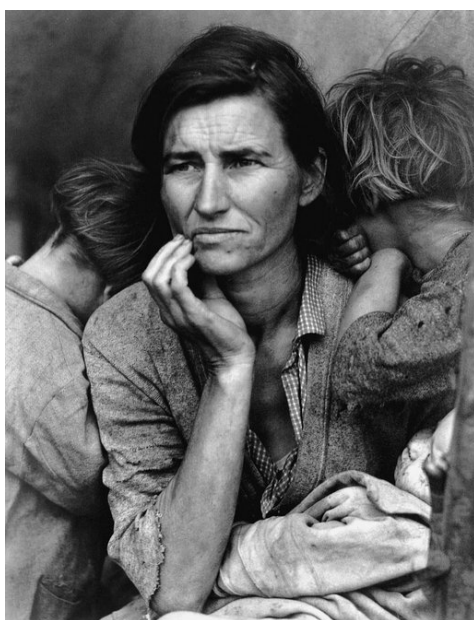
Ansel Adams, zdroj: <https://www.nytimes.com/2019/01/17/arts/design/>

¹⁴ A-Z of Modernist Photography | Tate. Tate [online]. Copyright © DACS 2016 [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/p/photography/a-z>

Technicky sa naturalistická fotografia zameriava na precízne zobrazenie detailov a textúr, s dôrazom na správne zaostrenie, expozíciu a kompozíciu. Používanie prírodného svetla je dôležitá súčasť. Cieľom naturalistickej fotografie je zachytiť prírodu v jej skutočnej kráse a komplexnosti, a preniesť to do fotografického obrazu tak, aby divák mal pocit, že sa nachádza priamo v prírode. Naturalistická fotografia môže mať aj environmentálny aspekt, kde sa snaží upozorniť na dôležitosť ochrany prírody a životného prostredia. Významnými predstaviteľmi naturalistickej fotografie sú napríklad Ansel Adams, Eliot Porter, Frans Lanting a mnoho ďalších, ktorí sa svojimi fotografiami snažia zachytiť prírodu a priblížiť ju divákovi.¹⁵

2.4 Sociálna fotografia

Sociálna fotografia je štýl fotografie, ktorý sa zameriava na dokumentáciu a zobrazenie sociálnych, kultúrnych, politických alebo ekonomických tém prostredníctvom fotografie. Tento štýl fotografie sa často využíva na vyjadrenie sociálnych či politických názorov, na aktivizmus, na propagovanie zmien vo spoločnosti alebo na osvetu a informovanie o sociálnych otázkach, ktoré potrebujú zvýšiť pozornosť.

Migrant mother; Zdroj: https://www.europeana.eu/sk/item/90402/RP_F_F17668

¹⁵ Naturalistic photography - Basic Principles & Examples. Minimalism & Photography by Martin Vorel [online]. Copyright © 2023 Martin Vorel [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://martinvorel.com/blog/naturalistic-photography/>

Zobrazujú sa reálne ľudské osudy, spoločenské problémy, konflikty, chudoba, marginalizácia či diskriminácia.¹⁶ Fotografi sa často snažia zobrazit' životy bežných ľudí, ich emócie, skúsenosti a ich realitu prostredníctvom fotografií. Môže byť aj umeleckou formou vyjadrenia sociálnych tém, kde sa fotografi snažia vytvoriť vizuálne silné obrazy s výrazným umeleckým vyjadrením. Sociálna fotografia môže mať aj aktivistický charakter, kde sa fotografi angažujú vo fotografovaní sociálnych protestov, demonštrácií alebo iných spoločenských udalostí s cieľom zviditeľniť sociálne problémy, upozorniť na nespravodlivosť, presadzovať zmeny alebo vyjadriť svoj názor na danú tému. Významnými predstaviteľmi sociálnej fotografie sú napríklad Dorothea Lange, Lewis Hine, Sebastião Salgado, James Nachtwey a mnoho ďalších.

2.5 Čistá fotografia

Čistá fotografia (Straight Photography) je fotografická estetická a filozofická hnutie, ktoré sa objavilo v 20. storočí. Je to esteticky čistá, autentická a nepretržitá forma fotografického vyjadrenia.

Lady in black; zdroj: <https://www.photokonnexion.com/street-photography-behind-the-scenes/>

¹⁶ WHAT IS SOCIAL DOCUMENTARY PHOTOGRAPHY? [online]. Dostupné z: <https://wonderfulmachine.com/article/specialty-what-is-social-documentary-photography-2/#what-is-social-documentary-photography>

Charakteristiky čistej fotografie zahŕňa dôraz na zobrazenie reality tak, ako je, s minimálnymi alebo žiadnymi úpravami, v kompozícii alebo iných aspektoch fotografovanej reality. Fotografi sa snažili zachytiť pravdivý obraz skutočnosti s minimálnym zásahom do priebehu diaľnia a zachytiť autentické momenty bez umeleckých či technických zmien. Čistá fotografia sa zameriavala na technickú kvalitu fotografií, často s použitím veľkých formátových kamier, ktoré umožňovali podrobnejšie a detailnejšie záznamy scény. Dôraz bol kladený na ostré zaostrenie, čisté čiary a jasnú kompozíciu.¹⁷ Fotografi sa často snažili zachytiť prírodné svetlo, tieň a dosiahnuť tak výrazné a realistické vizuálne výsledky.

Odlišovala sa od iných fotografických štýlov, ako napríklad pictorializmu, ktorý sa sústreďoval na umeleckú interpretáciu fotografií a často využíval postprodukciiu, aby vytvoril umelecký efekt. Naopak, čistá fotografia sa snažila byť objektívna a pravdivá vo svojom zobrazení reality.

Medzi významných predstaviteľov čistej fotografie patria napríklad Edward Weston, Ansel Adams, Paul Strand, Henri Cartier-Bresson a mnoho ďalších, ktorí svojimi fotografiami zdôrazňovali jednoduchosť, autenticitu a pravdivosť zobrazenia reality.

¹⁷ Straight Photography Movement Overview | TheArtStory. The Art Story: Visual Art Movements, Artists, Ideas and Topics [online]. Copyright ©2023 The Art Story Foundation. All Rights Reserved [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.theartstory.org/movement/straight-photography/>

2.6 Skupina F64

Známa tiež ako "Estetika F64" bola fotografické a filozofické hnutie, ktoré vzniklo v 30. rokoch 20. storočia v Spojených štátoch. Zameriavala sa na dosiahnutie maximálnej ostrosti, detailov a jasnosti v fotografiách, často s použitím veľkých formátových kamier.

Názov "F64" pochádza od clonového čísla f/64, ktoré sa používalo na fotoaparátach s veľkým formátom. Použitie veľkého clonového čísla f/64 umožňovalo fotografovi dosiahnuť maximálnu hĺbku ostrosti, čo znamená, že všetky časti fotografie, od predného až po zad, boli zaostrené. To umožňovalo fotografom zachytiť maximálne množstvo detailov a dosiahnuť ostrý a detailný obraz.

Half Dome, Apple Orchard, Yosemite; Zdroj: <https://www.loc.gov/item/2021669746/>

Estetika F64 sa zameriavala na technickú dokonalosť fotografií, s dôrazom na maximálnu ostrosť, detaily a jasnosť.¹⁹ Fotografické snímky boli často výrazne kontrastné a zobrazovali autentické záznamy reality bez umeleckých úprav. Estetika F64 sa stala dôležitým prúdom v rámci hnutia Straight Photography a významne ovplyvnila vývoj fotografie v 20. storočí. Medzi známymi fotografami spojenými s estetikou F64 patrili napríklad Ansel Adams, Edward Weston, Imogen Cunningham a mnoho ďalších.

¹⁹ Group f/64 | Artsy. Artsy — Discover, Buy, and Sell Fine Art [online]. Copyright © [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.artsy.net/gene/group-f-slash-64>

2.7 Nová vecnosť

Nová vecnosť vo fotografii, je umelecký smer, ktorý vznikol v dvadsiatych rokoch 20. storočia.²⁰ Je charakteristický svojou inovatívnou a experimentálnou povahou, kedy fotografi využívajú nové technológie, postupy a koncepty, aby transformovali tradičné chápanie fotografie a posúvali hranice tohto média. Nová vecnosť vo fotografii sa zameriava na objektívnu pravdu a manifestuje krásu obyčajných vecí. Diela vytvorené v štýle Nová vecnosť vo fotografii sú často zložité a záhadné, často s nekonvenčnými zábermi, perspektívami a kompozíciami. Významní predstavitelia tohto smeru sú napríklad A.R.Patzsch, K. Blossfeld či A. Sander.

Títo fotografi inšpirovali z rôznych zdrojov, ako sú literatúra, filozofia, psychológia, sociálna a politická situácia ich doby, ako aj iní umelci a ich diela.

Nová vecnosť vo fotografii vyplýva z potreby fotografov vyjadriť svoju kreativitu a myšlienky mimo konvencionálnych hraníc dokumentárnej alebo žurnalistickú fotografie. Tento smer sa zameriava na osobný a subjektívny pohľad fotografa na svet, na jeho vnútorné emócie, myšlienky a túžby. Zároveň však kladie dôraz na inováciu a tiež dôraz na vyzdvihnutie prirodzenej krásy sveta v jej najkrajšej forme.

²⁰ Nová věčnost — Google Arts & Culture. Google Arts & Culture [online]. Dostupné z: <https://artsandculture.-google.com/entity/nová-věčnost/m03jk24?hl=cs>

3 Vývoj a prístupy

Svet umenia je veľmi dynamický a prepojený. Veľký vplyv na rozvoj fotografie mali spočiatku najmä umelecké smery z maliarstva či filozofie. Fotografia je pomerne mladá umelecká disciplína v porovnaní s ostatnými, no aj napriek tomu, už prešla dlhou cestou myšlienkového či technologického vývoja. Priestor pre vytvorenie alebo adaptovanie vlastného myšlienkového či technologického prístupu je pri fotografií veľmi široký. Fotografi majú totiž možnosť formovať to čo fotografujú, pracovať so svetlom, technickým nastavením fotoaparátu, pracovať s modelmi atď. Následne môžu experimentovať so spracovaním materiálov, vytváraním koláží, skúšať používať rozličné materiály či procesy.

Je dôležité spomenúť, že smery ako konštruktivizmus či modernizmus predstavovali vo fotografií jedny z najviac umeleckých smerov, kde sa nekládli medze takmer ničomu. Fotografi slobodne experimentovali bez akýchkoľvek pravidiel a ich cieľom bolo vytvárať vizuálne pútavé a zaujímavé diela.

Presným opakom týchto smerov boli humanistické fotografické a filozofické hnutia ako F64, Straight Photography známa ako Čistá fotografia, naturalisticiká fotografia či sociálna fotografia. Cieľom týchto smerov bolo manipulovať s obrazom čo najmenej a vykresľovať tak reálny obraz o realite a živote vo všeobecnosti. Štýl fotografovania týchto skupín možno popísať aj ako dokumentárny.

Henri-Cartier Bresson, podobne ako takmer každý fotograf, bol tiež inšpirovaný. Inšpirovali ho práve humanisticko-dokumentárne smery, ktoré zachytávali realitu taká aká je. Bresson sa však snažil od toho odraziť a posunúť fotografovanú realitu o úroveň vyššie. Bolo to práve skrz hľadanie zaujímavých a silných momentov, ktorými prechádzal vo svojom živote. Henri-Cartier bol známy tým, že so sebou nosil stále svoju Leicu aby mu neušiel žiaden silný okamih.

3.1 Prístup Henriho-Cartier Bressona

Jeho filozofický prístup k fotografii môžeme charakterizovať ako "rozhodujúci okamih" anglicky "the decisive moment". Tento prístup sa zakladal na predpoklade, že fotografia môže zachytiť jedinečný okamih, kedy sa všetky prvky v obraze spájajú a tvoria dokonalý moment.²⁰

Cartier Bresson vyznával myšlienku, že fotograf by mal byť ako "lovčí", ktorý čaká na správny moment, aby zachytil čo najviac detailov a emócií v obraze. Jeho fotografie sú plné pohybu a dynamiky, ktoré dokázal zosúladiť v jednom zlomku sekundy. Skúsenosti s týmto štýlom fotografie nadobudol Bresson ako predstaviteľ humanisticko-dokumentárnej fotografie. Skrz ňu sa neskôr prepracoval k sformovaniu už spomínanej vlastnej filozofie rozhodujúceho okamihu.

V jeho práci sa často objavujú tematiky ako ulice, ľudia, mesta, životné prostredie a sociálne zmeny. Jeho fotografie zachytávajú život v uliciach a kultúrne prostredie, v ktorom sa ľudia pohybujú. Bol zaujatý rôznymi kultúrami a jazykmi, preto často cestoval po celom svete a fotografoval miesta a udalosti, ktoré sú dôležité pre miestnu kultúru a históriu.

Jeho práca bola významná v tom, že dokázal priniesť fotografii novú dimenziu, ktorá sa zameriavala na zachytenie okamihu a emocionálneho obsahu. Jeho fotografie vychádzali z toho, že každý moment je jedinečný a nedá sa opakovať, preto by sa malo zachytiť všetko, čo sa dá. Bol jedným z prvých fotografov, ktorí používali 35mm fotoaparát ikonickej značky Leica, ktorý mu umožňoval zachytiť moment s väčšou presnosťou a flexibilitou.²¹

Henri Cartier-Bresson bol jedným z najvýznamnejších fotografov 20. storočia, jeho práca bola a stále je dôležitá pre fotografickú komunitu a umenie vo všeobecnosti.

²⁰ The Decisive Moment: What Henri Cartier-Bresson Actually Meant | PetaPixel. PetaPixel | Photography and Camera News, Reviews, and Inspiration [online]. Copyright © 2023 PetaPixel Inc. All rights reserved. [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://petapixel.com/the-decisive-moment/>

²¹ Henri Cartier-Bresson | Photographer | All About Photo. Photo, Photo Contests, Photographers, Photography News and Events [online]. Copyright © Ami Vitale [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.all-about-photo.com/photographers/photographer/29/henri-cartier-bresson>

3.2 Rozhodujúci okamih podľa Bressona

Rozhodujúci okamih, alebo "decisive moment" v angličtine, je kľúčovým konceptom Henriho Cartier-Bressona, ktorým definoval jednu z najdôležitejších vlastností fotografie. Tou vlastnosťou je okamih, kedy bola fotografia vytvorená. Podľa neho je rozhodujúci okamih moment, kedy sa všetky prvky scény dokonale zlúčia do jediného momentu, ktorý výstižne vyjadruje celú situáciu. Vo svete fotografie sa to často nazýva aj vrchol situácie.

V tomto momente sú zosynchronizované všetky vizuálne prvky, ako sú kompozícia, svetlo, farby, tieňovanie a pohyb, ktoré sa vzájomne dopĺňajú a vytvárajú jedinečný obraz.

Pre Cartier-Bressona je dôležité, aby sa tento moment zachytil presne v správnom okamihu a s presným záberom. Fotograf musí byť schopný vopred predvídať, kedy sa takýto moment môže vyskytnúť a byť pripravený na to, aby ho okamžite zachytil. Okrem toho musí byť fotograf schopný byť v správnom mieste v správny čas, aby mohol takýto moment zachytiť. To vyžaduje pozornosť, rýchlosť a presnosť, pretože takýto moment je prechodný a nie je možné ho opakovať a ani vytvoriť. Podľa Cartier-Bressona musí byť fotografia spontánnym zachytením a nie výsledkom zámerného aranžovania alebo manipulácie s prvky scény. Tento prístup vyžaduje od fotografa ovládanie techniky fotografovania a rýchle reakcie na zmeny v okolí. Tento prístup výrazne ovplyvnil mnoho fotografických štýlov a techník, ktoré sa používajú aj dnes.²²

Cartier-Bresson zachytil rozhodujúci okamih vo svojich fotografických sériách a portrétoch ľudí z celého sveta. Jeho práca výrazne ovplyvnila rozvoj dokumentárnej a umeleckej fotografie a stala sa príkladom pre mnohých fotografických priaznivcov po celom svete.

3.3 Vznik fotografie s momentom

Opísať vznik fotografií, na ktorých je zachytený rozhodujúci okamih je pomerne komplikované. V tejto časti sa pokúsime opísať postup akým tvoril Bresson.

Bresson sa vždy snažil byť nenápadný, aby neovplyvnil situáciu, ktorú fotografoval. Je totiž úplne bežné, že ak ľudia spozorujú fotoaparát, tak sa ihneď začnú chovať inak a tým pádom dochádza k narušeniu harmónie, ktorú Bresson vyhľadával.

²² Henri Cartier-Bresson: The Decisive Moment | International Center of Photography. International Center of Photography | Photography School and Museum [online]. Copyright © Henri Cartier [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.icp.org/exhibitions/henri-cartier-bresson-the-decisive-moment>

Väčšinou používal kompaktné fotoaparáty s pevným objektívom, ktoré boli nenápadné a ľahko prenosné.

Aby zachytil "rozhodujúci okamih", musel byť Henri-Cartier Bresson stále v strehu a pripravený zareagovať na moment, ktorý chcel zachytiť. Väčšinou čakal na pravý okamih, keď sa v scéne stane niečo nečakané a zaujímavé. Vtedy stlačil spúšť fotoaparátu a zachytil celú kompozíciu.

Rozhodujúci okamih sa nedá jednoducho naučiť alebo naplánovať. Musí byť chápaný ako spontánny a jedinečný okamih, ktorý sa vyskytne len raz. Preto je dôležité mať oči otvorené a byť pripravený na chytenie momentu, keď sa stane. Je to moment, ktorý vystihuje situáciu a emócie, ktoré sa v nej vyskytujú.²³ Pre Henriho-Cartier Bressona bolo toto zachytenie "rozhodujúceho okamihu" srdcom jeho filozofie a tvorby fotografie.

3.3.2 Vznik fotografie "Children Playing on the Ruins"

Táto fotografia vznikla ako aranžovaná a plánovaná v ateliéry ale v prirodzenom svete. Spoločné však majú to, že obe fotografie boli zhotovené a fotografované opakovane až kým nebol dosiahnutý uspokojivý výsledok. Je dôležité poznamenať, že v tej dobe si fotografie fotograf nemohol okamžite späťne prezrieť. Preto bolo pri Bressonovi bežné, že istú scénu, ak to dovoľovali okolnosti, chodieval fotografovať aj viac dní za sebou až kým nezískal výsledok, ktorý chcel.²⁴ Pri udalostiach ako sú zachytené na tejto snímke však musel vyfotiť niekoľko snímok, pretože išlo o udalosť neopakovateľnú. Po foteení si Henri zo svojich fotografií vytvoril kontaktné kópie, ktoré otláčil o fotopapier. Sú to v podstate otlacky negatívu. Jeho contact sheet vyzeral takto:

²³ Henri Cartier Bresson Photography. ExpertPhotography Home - Courses and Training for Photographers [online]. Copyright © Henri Cartier [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://expertphotography.com/henri-cartier-bresson-composition/>

²⁴ Analysis of Henri Cartier-Bresson's Photo "Children Playing on the Ruins"» Free Essay as a Perfect Example to Write Your Own Paper. Incredible Free Essays Collection Generates High Motivation [online]. Copyright © 2023 Prime [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://essays.prime-writings.com/analysis/analysis-of-henri-cartier-bresson-s-photo.php>

Pri udalostiach ako sú zachytené na tejto snímke však musel vyfotiť niekoľko snímok, pretože išlo o udalosť neopakovateľnú. Po fotení si Henri zo svojich fotografií vytvoril kontaktné kópie, ktoré otláčil o fotopapier. Sú to v podstate otláčky negatívu. Jeho contact sheet vyzeral takto:

Children Playing on the Ruins, Kontaktný papier; Zdroj: <https://essays.prime-writings.com/>

Po dôkladnej analýze Bresson musel vycítiť, ktorá z fotografií obsahuje rozhodujúci moment. Aj v tejto selekcii je vidieť aký cit pre detail a aký majster bol Henri-Cartier Bresson. Fotografia, ktorú vybral spomedzi všetkých nasnímaných je táto.²⁴ Podstatným faktom v bressonovom kreatívnom procese bolo tiež, že svoje fotografie od 30. rokov, dával robiť laborantom. Tiež pracoval výhradne s celým políčkom negatívu. Bolo to najmä kvôli tomu, že Henri-Cartier potreboval vidieť celý obraz a následne z neho vybrať vhodný výrez, ktorý by bol perfektným vyobrazením toho čo bolo zachytávané.

Na fotografii je pozorovateľné, že je všetko v rovnováhe. Od osôb najbližšie k objektívu až po osoby úplne vzadu. Osoby najbližšie k objektívu venujú svoju pozornosť Bressonovi, čo vyvoláva dôraz a drámu. Tento dôraz je v kontraste s osobami vzdialenými, ktoré naopak od osôb, ktoré sú k fotografovi blízko, žijú svojím životom, no zároveň prítomnosť Bressona im

“Children Playing on the Ruins”; zdroj: <https://essays.prime-writings.com/analysis/analysis-of-henri-cartier-bres->

neuchádza. Jedným z najdôležitejších momentov tejto fotografie, je chlapec ležúci skrz dieru v stene. Neide totiž iba o chlapca ležúceho skrz dieru v stene.

Ide o to, že tento chlapec bol odфотографovaný práve v rozhodujúci okamih, ktorý diváka tejto fotografie navedie na otázku prečo tá diera v stene vôbec je. Séria týchto fotografií totiž vznikla ako fotodokumentácia po občianskej vojne v španielskej Seville. Je to priamy dôkaz toho, že Bresson vedel skrz objektiv pokládať otázky a odpovede a ukázať tak rôzne aspekty života skrz fotografie.

3.3.1 Vznik fotografie Dalí Atomicus

Philippe Halsman bol uznávaný najmä vďaka vytvoreniu svojho fotografického smeru - Jumpology. V roku 1948 vznikli v New Yorkskom ateliéry fotky známeho svetového maliara Salvadora Dalího ako skáče a zároveň maľuje.

Dalí Atomicus vznikla na základe fotografického princípu Jumpology. Aj napriek tomu, že táto fotografia bola vopred dôkladne naplánovaná a premyslená a to do najmenších detailov, stále bolo nutné zachytiť bressonovský “rozhodujúci okamih”.

Tento prístup je úplne iný, kde je istá časť inscenovaná, pripravená a časť zasa vyžaduje pozornosť a neveriteľný cit fotografa. Toto dielo je perfektným kontrastom a protikladom toho o čo sa pokúšal Henri-Cartier Bresson.

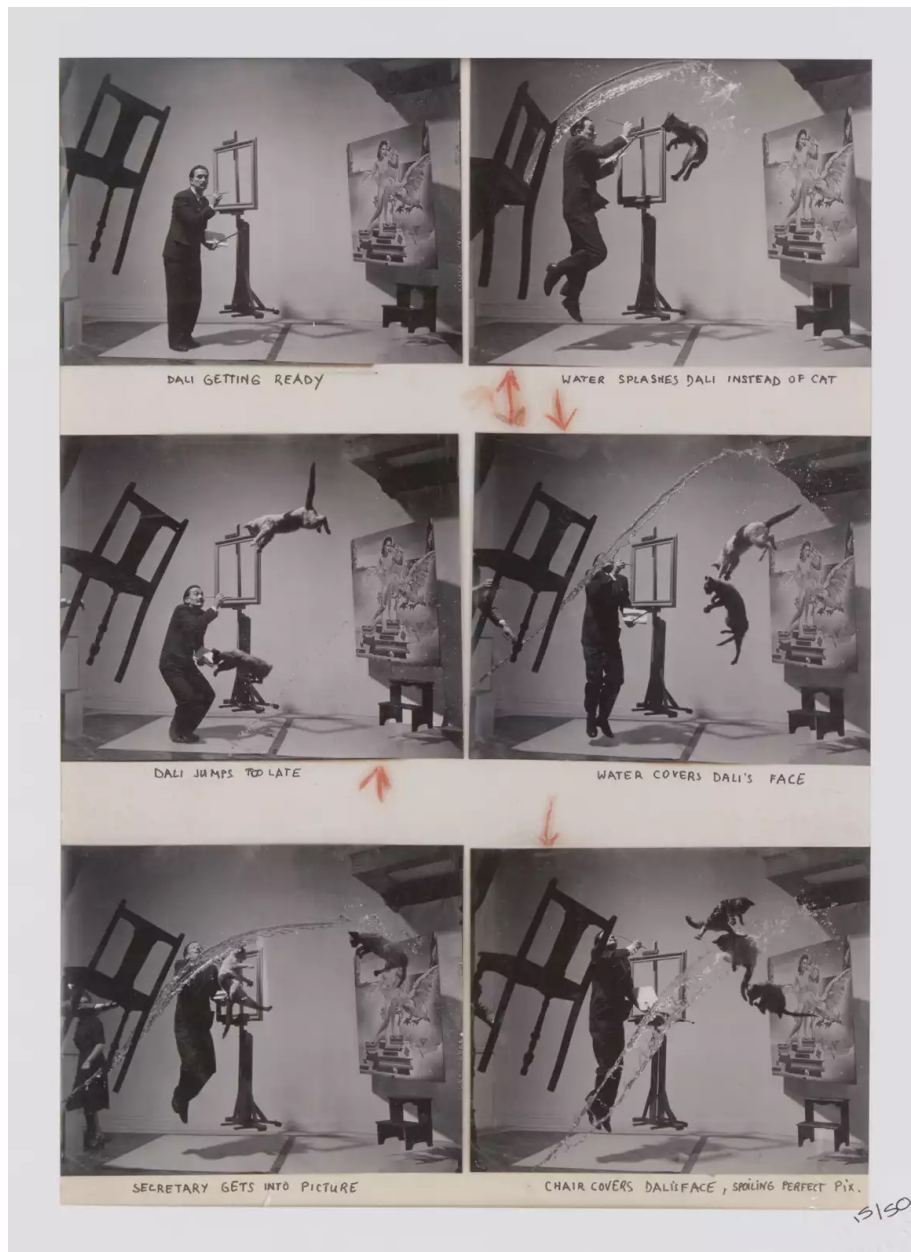
Dalí Atomicus, 1948; zdroj: <https://kultura.sme.sk/c/20291363/ako-ucil-dali-macky-lietat-a-vodu-levito->

“Fotografia vznikla kombináciou starostlivého plánovania a spontánnej akcie. Asistent držal stoličku, na drôtoch bol zavesený stojan a obraz a podnožka bola podopretá z podlahy. V lietajúcich mačkách ani v prúde vody však nebol žiadny skrytý trik. Halsmanovi asistenti hádzali mačky a obsah plného vedra cez rám. Po každom pokuse Halsman vyvolal film, zatiaľ čo jeho asistenti sušili mačky. Vedeli ste však, že Salvador Dalí údajne pred fotografovaním lietajúcich mačiek navrhol odpáliť kačku do vzduchu dynamitom.” Philippe k vyfoteniu fotografie zmienej hore potreboval dokopy 28 snímok.²⁵ Na tomto obrázku je vidieť užší výber z fotografií, ktoré vznikli pri snímaní s popiskom od Halsmanna. Prvá fotografia nebola vybraná pretože sa Dalí ešte len pripravoval. Druhá fotografia nebola vybraná pretože voda trafila Dalího namiesto mačky. Tretia fotografia mala zlý timing, pretože Dalí vyskočil neskoro. Štvrtá fotografia sa nepodarila, pretože voda zakryla tvár Dalího.

²⁵ Dali Atomicus [online]. Dostupné z: https://www.moma.org/learn/moma_learning/philippe-halsman-dali-atomicus-1948/

Piatú fotografiu im omylom pokazila asistentka, ktorú je vidieť na ľavo vo fotografii. Šiesta fotografia taktiež nevyšla a bolo to kvôli tomu, že stolička zakryla tvár Dalího.

Vďaka týmto pracovným listom Philippa Halsmana vidíme, že fotografiu aj napriek aranžom, bolo nutné vyfotiť v ten správny “rozhodujúci okamih”. Inak by bola sila fotografie stratená.

Jumpology; Contact sheet; <https://www.artsy.net/artwork/philippe-halsman-dali-atomicus-collectors-edition-of-magnum-contact-sheets>

4. Explikácia praktickej časti

Praktická časť mojej bakalárskej práce pozostáva zo snahy bližšie porozumieť fotografickému momentu podľa Henriho-Cartier Bressona a vytvoriť tak vlastné chápanie rozhodujúceho okamihu. V rámci praktickej časti som v priebehu niekoľkých mesiacov intenzívne cestoval, navštevoval rôzne miesta, zúčastnil sa na koncertoch či iných podujatiach. Mojim zámerom bolo stať sa “lovcom” momentov po vzore Henriho-Cartier Bressona a získať tak praktickú i teoretickú znalosť toho, ako, kedy a za akých okolností je možné pozorovať rozhodujúce okamihy. Zároveň by som chcel aplikovať do výsledných fotografií iné fotograficko-filozofické smery. Túto tému som si vybral predovšetkým preto, lebo filozofia, ľudské zmýšľanie a uvažovanie nad otázkami života je mojou prirodzenou súčasťou. Aj kvôli tomu ma rôzne fotografické a umelecké prístupy veľmi fascinovali a prirodzene motivovali k tomu aby som sa snažil ich lepšie pochopiť a rozšíriť svoje praktické aj teoretické znalosti, nie len z oblasti fotografie, ale aj z oblasti filozofie či umenie vo všeobecnosti. Moja existencia je odjakživa spätá s prirodzenou zvedavosťou, hľadaním a bádáním toho čo je viditeľné ale aj veci abstraktné ako je práve rozhodujúci okamih. Človek celý život badá a hľadá a táto práca je výsledkom mojej cesty spoznávania a experimentovania s fotografiou ale aj myšlienkovými procesmi ukrytými za každou fotografiou.

Je fascinujúce, že aj napriek definícii Henriho-Cartier Bressona tohto momenta, je pozorovateľné, že každý človek môže vidieť momentá aj v iných momentoch. V praktickej časti zároveň preukážem výsledky mojej práce a dôkladnosť mojej teoretickej prípravy.

4.1 Výber rozhodujúceho okamihu

Henri-Cartier Bresson bol majstrom fotografie. Výsledky jeho práce ale neprichádzali len tak. Bresson fotil scénu alebo napríklad osobu niekoľkokrát za sebou a následne si zo svojich negatívov vyberal fotografie, ktoré podľa neho priniesli výsledok, ktorý bol preňho perfektný a obsahoval rozhodujúci okamih. V tejto časti mojej praktickej časti som sa rozhodol rozpísať, porovnať a vybrať rozhodujúci okamih, z jednotlivých fotografií po vzore Henriho-Cartier Bressona.

1

2

3

4

5

6

Prvá fotografia nebola vybratá, pretože mikrofón zakrýva tvár umelca a v pozadí sú ľudia. Fotografia číslo 2 nebola vybratá pretože je na snímke príliš veľa prázdneho miesta, ktoré nie je ničím zaujímavé. Taktiež výraz interpreta nemá emóciu. Na snímku číslo 3 už emócia v tvári umelca je, ale dojem z fotografie kazí kábel, ktorý pretína jeho tvár. Fotografia 4 je taktiež vadná, pretože si v ten okamih zakryl tvár rukou. Vylúčil som tiež fotografiu číslo 6 pretože aj napriek tomu, že bola technicky zvládnutá a kompozícia je tiež relatívne v poriadku, nemá v sebe dostatočnú energiu.

4.1.2 Fotografia číslo 5

Túto fotografiu som spomedzi všetkých vybral, pretože má podľa môjho názoru emóciu, tvár umelca vyžaruje energiou a silou daného momentu. Zároveň fotografii dáva rozmer a plasticitu ruka umelca s mikrofónom, ktorá vystupuje smerom k fotografovi. Ruka natiahnutá smerom k objektívu s mikrofónom a káblom evokuje, že ide o speváka a napovedá o danom momente a situácii. Fotografia bola fotená pomocou externého blesku Canon Speedlite, pre dosiahnutie zvýraznenia pohybu, čož na tejto fotografii je pozorovateľné. Aj vďaka tomuto detailu, si divák tejto fotografie vie lepšie predstaviť a vžiť sa lepšie do fotografovanej situácie. Na základe tohto selektívneho systému po vzore Henriho-Cartier Bressona, som zostavoval svoj súbor fotografií a vždy vyberal z viacerých snímok. V praktickej časti sa nachádzajú už vyselektované momentá.

Mário Reiter, Koncert 2022 (č. 5)

4.2 Prestávka v živote

Súbor mojich fotografií sa nazýva Prestávka v živote. Je to súbor, ktorý vznikol v priebehu niekoľkých mesiacov a výsledkom je 7 fotografií, ktoré spĺňajú opis a kritéria môjho chápania rozhodujúceho okamihu. V rámci svojho súboru som sa snažil vybrať rôznorodé situácie od bežných momentov, po komplikovanejšie scény. Chcel som tak vytvoriť stav nehybnosti, melanchólie, zvýšenia citlivosti voči samotnej existencii a zastaviť čas. Vytvoriť tak prepojenie mňa v roli fotografa, s vonkajším svetom a fotografovanými objektami. Toto prepojenie je neuveriteľne fascinujúce, pretože spája všetky tri časy, ktoré sú nám ľuďom známe v jeden objekt a snímok. Ide o prepojenie minulosti v ktorej fotografia vznikla, prítomnosť, ktorá je zachytená na fyzickom nosiči a budúcnosť, pretože aj napriek tomu, že je svet dynamický a veľmi rýchlo sa mení, budovy, ľudia, situácie, predmety ostávajú navždy zachytené v mojich snímkoch. Mojmým zámerom bolo vytvoriť súbor z rôznych oblastí ľudského života, pretože sa domnievam, že rozhodujúci okamih alebo tzv. momentum fotografie je možné pozorovať takmer všade, no záleží iba na tom ako veľmi je divák otvorený vnímať túto “prestávku” v čase a priestore. Pri tvorbe tohto súboru som použil ako hlavné myšlienkové a inšpiračné kanály zmieňované v mojej bakalárskej práci. V praktickej časti sa inšpirujem najmä filozofickými smermi fotografie, konkrétne najmä čistou a sociálnou fotografiou. Tiež som sa pokúšal nad fotografiou nerozmýšľať iba nad snímkom zobrazujúcim realitu ale zapojiť do nej pohyblivé elementy, ľudí, autá a iné ale aj nepohyblivé a vytvoriť tak pútavé kompozície. Zároveň sa domnievam, že momentum nie je iba otázkou správneho načasovania stlačenia spúšte, no možno aj otázkou času či doby, po dobu ktorej bola fotografia mimo svetlo sveta a potrebovala dozrieť ako víno. Tiež je pravdepodobné, že momentum každého človeka bude značne ovplyvnené jeho vlastným preferovaným filozofickým myslením pri ktorom sa riadi v rámci umenia a fotografie.

4.3 Dielá

4.3.1 Dielo 1

Táto fotografia predstavuje rýchlosť, dynamickosť akou v dnešnej dobe žijeme. Zároveň sú na fotke zachytené dve vozidlá, ktorými zdôrazňujem industriálnosť a technologický vývoj, ktorý prispieva k rýchlosti. Momentum fotografie možno pozorovať na tvárach oboch ľudí na fotkách, ktorí sa pozreli v rovnaký okamih presne do objektívu môjho fotoaparátu.

Mário Reiter, Prestávka v živote, 2023

Došlo tak k nepravdepodobnému momentu a stretu mňa ako fotografa a ich ako fotografované objekty. Sila v tejto fotografii je najmä v tom, že táto fotografia je jediné čo spája mňa a tieto dve fotografované osoby, s konkrétnym miestom a časom v minulosti.

4.3.2 Dielo 2

Fotografia zachytáva mladého metalového umelca počas koncertu v Lucerne v Prahe. Tento snímok vznikol približne v polovici koncertu, kedy všetko a všetci stíchli. Tento moment predstavoval zrejme najsilnejší moment z celého koncertu.

Mário Reiter, Prestávka v živote, 2023

Na fotografii je približne v strede vystupujúci, bližšie k fotografovi ruky ľudí podporujúcich vystupujúceho. Moment tejto fotografie spočíva v zmrazení rúk ľudí, samotného interpreta a vlasov vo vzduchu. Zároveň je dôležitý aspekt zarovnanie bielych drôtových slúchadiel na krku, ktorý je zarovnaný s gitarou.

4.3.3 Dielo 3

Na tejto fotografia som sa inšpiroval konštruktivismom a pokúšal sa vziať abstraktné tvary zo sféry antropocén. Teda umelého prostredia vytvoreného iba ľuďmi. Na fotografií su dve ženy idúce z práce na prechode pre chodcov. Konštruktivismus na fotografii je vyjadrený skrz línie na asfalte.

Mário Reiter, Prestávka v živote, 2023

Momentum fotografie tzv. rozhodujúci okamih je zachytený v rámci dvoch žien, ktoré sa nachádzajú v pravej polovici fotky naplňajúce pravidlo tretín. Tento snímok zároveň zachytáva realitu v relatívne plochej perspektíve, no túto plochosť naruša dlhý tieň.

4.3.4 Dielo 4

Na fotografii je zachytený malý chlapec, ktorý utiekol svojmu otcovi, ktorý je hneď za ním. Presne v tento okamih sa chlapec zastavil, pozrel sa do objektívu, otočil sa a následne si uvedomil, že jeho otec s ním už nie je. Tento okamih spôsobil neistotu v jeho očiach, ktorá je z jeho tváre cítiť.

Mário Reiter, Prestávka v živote, 2023

4.3.5 Dielo 5

Fotografia zobrazuje staršieho pána na svojej ceste. Vybral som fotografiu, kde má pán zakryté oči kovovou tyčou, pretože vďaka tomuto narušeniu estetiky, sa dokáže divák viac sústrediť na to čo viditeľné zostalo. Jeho ruku s potrhanej rukavicou a jeho tvár.

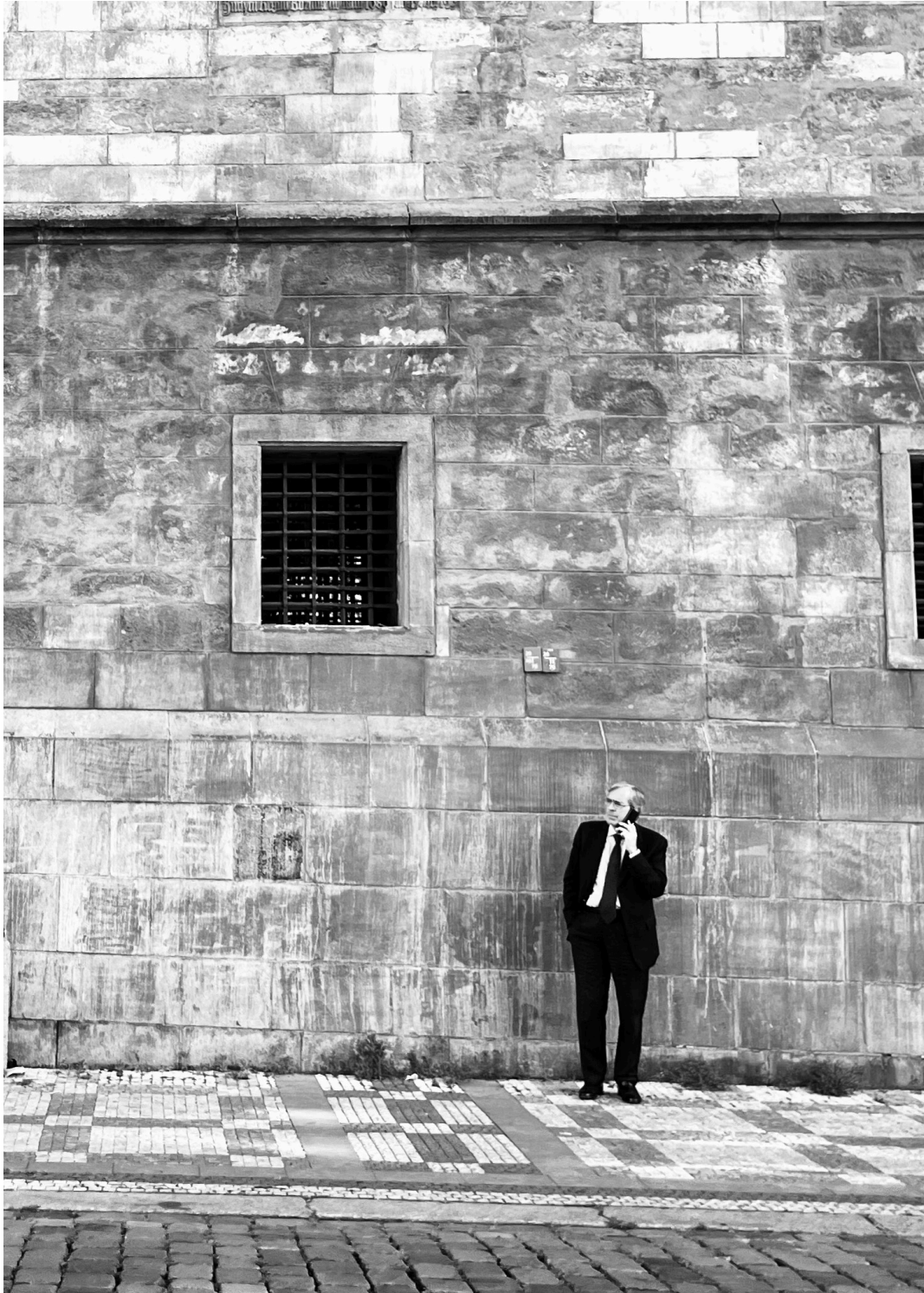

Mário Reiter, Prestávka v živote, 2022

Za momentum tejto fotografie považujem, rozpoloženie rúk, ktoré predznamenáva to, že električka sa čoskoro pohne, zároveň priamo pohľad dopredu s emóciou, ktorá má skôr melancholický nádych.

4.3.6 Dielo 6

Fotografia predstavuje muža neďaleko Karlového námestia, ktorý vybehol z neďalekej kancelárie. Výsledný moment, v ktorom je muž zachytený je momentom, ktorý dokonale vystihuje moderný život, zhon a kontrast s históriou.

Mário Reiter, Prestávka v živote, 2023

4.3.7 Dielo 7

Momentum pri tejto fotografii predstavuje muž sediaci na lavičke v kompozíci s mužom v pozadí pozerajúcim sa do objektívu. Muž sediaci na lavičke je zachytený presne v moment povzdychu a uvedomenia si ľahostajnosti okoloidúcich, ktorú vykresľuje moment v medzi-kroku.

Mário Reiter, Prestávka v živote, 2023

Záver

Rozličné fotografické procesy, štýly, skupiny a filozofické prístupy, ako aj dôležité momenty v histórii fotografie, ako je aj vznik konceptu rozhodujúceho okamihu podľa Henriho-Cartiera Bressona, majú významný vplyv na vývoj a vnímanie fotografie ako umeleckej disciplíny. Výskum v tejto bakalárskej práci ukazuje, že fotografické techniky sa neustále vyvíjali, od heliografie a daguerrotypie až po digitálnu fotografiu, s rôznymi procesmi ako kalotypia, mokrý koloidový proces a suchý platňový proces, ktoré formovali podobu fotografie, ako ju poznáme dnes. Rôzne estetické štýly, ako je konštruktivizmus, modernizmus, sociálna fotografia, čistá fotografia či nová vecnosť, mali výrazný vplyv na umenie a kultúru fotografie aj filozofiu vo fotografii. Filozofický prístup k fotografii, ako je prístup Henriho-Cartiera Bressona, zdôrazňuje dôležitosť rozhodujúceho okamihu v procese tvorby fotografie a to nie len reportážnej. Tento prístup ovplyvnil mnoho fotografov. Ikonické diela, ako je "Children Playing on the Ruins" a "Dalí Atomicus", ktoré sú známe pre svoju schopnosť zachytiť jedinečný moment, som dôkladne analyzoval a opísal kde a čo je na fotografii viditeľné, či citeľné v rámci rozoberanej tématiky. Tieto fotografie poslúžili v mojej práci ako príklad toho, ako na fotografii analyzovať a pozorovať momentum. Výskum v tejto práci tiež poukazuje na dôležitosť výberu rozhodujúceho okamihu ako súčasť tvorby fotografie, kde fotografi musia mať schopnosť vnímať a zachytiť tento moment, čo môže ovplyvniť celkovú estetiku, význam a odkaz diela.

Celkovo možno konštatovať, že vývoj a prístupy v fotografii, od jej začiatkov až po súčasnosť, sú bohaté a viacdimenziálne, s rôznymi technickými, estetickými a filozofickými aspektmi. Tiež možno konštatovať, že pojem momentum fotografie, je pomerne komplikovaný a ťažko preukázateľný, keďže všetko dokazovanie spočíva na vnútornom spracovaní diela jeho divákom. Počas napĺňania cieľov a praktickej časti práce som sa dozvedel, že momentum fotografie je veľmi individuálne a každý človek môže vidieť momentum v iných témach, scénach, výrazoch a momentoch vo všeobecnosti.

Zoznam použitej literatúry a webstránok

- 1 KRÁLOVÁ, Magda, LOUIS DAGUERRE, 18. listopadu 1787 – 10. července 1851 francouzský vynálezce, dostupné z <https://edu.techmania.cz/cs/encyklopedie/vedec/1029/daguerre> 3 COLLINS, Douglas.
- 2 Heliography | Encyclopedia - Photoion: Photography Courses & Workshops In London. Photography Courses and Workshops In London - Photoion School [online]. Copyright © Copyright 2021 Photoion Photography School [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.photoion.co.uk/blog/encyclopaedia/heliography/>
- 3 The Daguerreotype Medium, The Library of Congress [online]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/collections/daguerreotypes/articles-and-essays/the-daguerreotype-medium/>
- 4 Kalotypie - Databáze fotografických pojmů - Online fotoškola. Online fotoškola - nejrychlejší cesta k lepším fotkám [online]. Copyright © 2013 [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.onlinefotoskola.cz/pomucky/databaze-fotografickych-pojmu/kalotypie.html>
- 5 Mokřý kolódiový proces / Wet plate collodion process - Články - Články - Articles - Temná komora. Temnkomora.cz - web pro milovníky červeného světla a vůně chemikálií [online]. Dostupné z: http://www.temnkomora.cz/page/index.html/_/clanky/mokry-kolodiov-y-proces-wet-plate-collodion-pr-r76
- 6 Dry Collodion Plates - Antique and Vintage Cameras. Early Cameras and Equipment from the Daguerreotype and Wet-Plate era - Antique and Vintage Cameras [online]. Copyright © 2023 EarlyPhotography.co.uk [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <http://www.earlyphotography.co.uk/site/gloss7.html>
- 7 Dry plate | photography | Britannica. Encyclopedia Britannica | Britannica [online]. Copyright © carloscastilla [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/technology/dry-plate>
- 8 Dry Collodion Plates - Antique and Vintage Cameras. Early Cameras and Equipment from the Daguerreotype and Wet-Plate era - Antique and Vintage Cameras [online]. Copyright © 2023 EarlyPhotography.co.uk [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <http://www.earlyphotography.co.uk/site/gloss7.html>
- 9 COLLINS, Douglas. The story of Kodak. New York: Harry N. Abrams, 1990. ISBN 0-8109-1222-8. 4 HANNAVY, John. Encyclopedia of Nineteenth-Century Photography. [s.l.]: Routledge, December 16, 2013. ISBN 978-1-135-87327-1. S. 339.
- 10 George Eastman | Kodak. [online]. Copyright ©2023 Eastman Kodak Company. All Rights Reserved. [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.kodak.com/en/company/page/george-eastman-history>
- 11 History of the 35mm: The Original Compact Camera. - The Old Timey [online]. Copyright © Kameraprojekt Graz 2015 [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://theoldtimey.com/35mm-camera-history/>
- 12 Kodak's First Digital Moment - The New York Times. The New York Times Web Archive [online]. Dostupné z: <https://archive.nytimes.com/lens.blogs.nytimes.com/2015/08/12/kodaks-first-digital-moment/>
- 13 Constructivism Movement Overview | TheArtStory. The Art Story: Visual Art Movements, Artists, Ideas and Topics [online]. Copyright ©2023 The Art Story Foundation. All Rights Reserved [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.theartstory.org/movement/constructivism/>
- 14 A-Z of Modernist Photography | Tate. Tate [online]. Copyright © DACS 2016 [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/p/photography/a-z>
- 15 Naturalistic photography - Basic Principles & Examples. Minimalism & Photography by Martin Vorel [online]. Copyright © 2023 Martin Vorel [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://martinvorel.com/blog/naturalistic-photography/>
- 16 WHAT IS SOCIAL DOCUMENTARY PHOTOGRAPHY? [online]. Dostupné z: <https://wonderfulmachine.com/article/specialty-what-is-social-documentary-photography-2/#what-is-social-documentary-photography>

- 17 Straight Photography Movement Overview | TheArtStory. The Art Story: Visual Art Movements, Artists, Ideas and Topics [online]. Copyright ©2023 The Art Story Foundation. All Rights Reserved [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.theartstory.org/movement/straight-photography/>
- 19 Group f/64 | Artsy. Artsy — Discover, Buy, and Sell Fine Art [online]. Copyright © [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.artsy.net/gene/group-f-slash-64>
- 20 The Decisive Moment: What Henri Cartier-Bresson Actually Meant | PetaPixel. PetaPixel | Photography and Camera News, Reviews, and Inspiration [online]. Copyright © 2023 PetaPixel Inc. All rights reserved. [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://petapixel.com/the-decisive-moment/>
- 21 Henri Cartier-Bresson | Photographer | All About Photo. Photo, Photo Contests, Photographers, Photography News and Events [online]. Copyright © Ami Vitale [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.all-about-photo.-com/photographers/photographer/29/henri-cartier-bresson>
- 22 Henri Cartier-Bresson: The Decisive Moment | International Center of Photography. International Center of Photography | Photography School and Museum [online]. Copyright © Henri Cartier [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.icp.org/exhibitions/henri-cartier-bresson-the-decisive-moment>
- 23 Henri Cartier Bresson Photography. ExpertPhotography Home - Courses and Training for Photographers [online]. Copyright © Henri Cartier [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://expertphotography.com/henri-cartier-bresson-composition/>
- 24 Analysis of Henri Cartier-Bresson's Photo "Children Playing on the Ruins"» Free Essay as a Perfect Example to Write Your Own Paper. Incredible Free Essays Collection Generates High Motivation [online]. Copyright © 2023 Prime [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://essays.prime-writings.com/analysis/analysis-of-henri-cartier-bresson-s-photo.php>
- 24 Analysis of Henri Cartier-Bresson's Photo "Children Playing on the Ruins"» Free Essay as a Perfect Example to Write Your Own Paper. Incredible Free Essays Collection Generates High Motivation [online]. Copyright © 2023 Prime [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://essays.prime-writings.com/analysis/analysis-of-henri-cartier-bresson-s-photo.php>
- 25 Dali Atomicus [online]. Dostupné z: https://www.moma.org/learn/moma_learning/philippe-halsman-dali-atomicus-1948/